

PERFILES DE CALIDAD DE VIDA DE LAS PERSONAS MAYORES DEPENDIENTES USUARIAS DE CENTROS DE DÍA

Luz A. Magaña Terrón

TÍTULO: Perfiles de calidad de vida de las personas mayores dependientes usuarias de centros de día.

AUTORA: Luz A. Magaña Terrón.

NATUREZA DO TRABALLO: Tese de Doutoramento.

DIRECTOR: Ramón González Cabanach

ANO DE REFERENCIA: 2019.

ACCESIBILIDADE Ó DOCUMENTO: Biblioteca da Escola Universitaria de Traballo Social da Universidade de Santiago de Compostela e da Facultade de Fisioterapia da Universidade de A Coruña. Ficha Teseo.

PALABRAS CLAVE: calidade de vida, envellecemento da poboación, sector da saúde e servizos sociais.

RESUMO:

O fenómeno do Envellecemento que ten lugar en todo o mundo trouxo como unha das súas consecuencias fundamentais a preocupación polo estudo da calidade de vida das persoas maiores e dos factores que están relacionados con ela, especialmente a saúde e a autonomía funcional. Para estudar a calidade de vida empregamos unha mostra de 181 persoas maiores asistentes a

centros de día de diversas comarcas da provincia de A Coruña, aos que se lles aplicou o CUBRECAVI. Para o tratamento dos datos realizamos unha análise de conglomerados (método quick cluster analysis), cos obxectivos de establecer os perfís de calidade de vida destas persoas maiores e de analizar a relación entre calidade de vida e saúde (física e mental) e a autonomía funcional destas persoas, xa que envellecer conleva en moitos casos limitacións de saúde e de capacidades funcionais, así como unha maior necesidade de atención e coidado. Os nosos resultados permítennos afirmar que as persoas maiores cunha mellor saúde física e psíquica así como cunha mellor autonomía funcional presentan uns mellores niveis de calidade de vida.

Así mesmo, estes resultados poñen de manifesto que os centros de día son un relevante recurso para a mellora da calidade de vida das persoas maiores.

METODOLOXÍA:

O deseño e procedemento da investigación é de carácter non experimental e de carácter descritivo e transversal, no que a enquisa foi empregada como método de recollida de información mediante a técnica de cuestionario, utilizando, por unha banda, un cuestionario de elaboración propia dirixido ós/ás Responsables, Coordinadores/as e/ou Directores/as dos centros de día para persoas maiores dependentes e, por outro, o cuestionario CUBRECAVI, Breve Cuestionario de Calidade de Vida, dirixida a usuarios de centros de día para persoas maiores dependentes.

Co cuestionario de elaboración propia obtivéronse datos relacionados cos centros de día en relacións ás súas instalacións, perfís profesionais, programas de intervención, actividades, etc.

Trala aplicación do CUBRECAVI, elaborouse o perfil da persoa maior dependente usuaria de centros de día. Posto que se trata dun cuestionario composto por 21 subescalas en relación a 9 áreas e tendo en conta os obxectivos da investigación, empregáronse os datos obtidos con respecto á saúde (física e psíquica) e ás habilidades funcionais.

No estudo participaron 181 persoas maiores dependentes usuarias de centros de día da provincia de A Coruña. En concreto, os/as usuarios/as pertencentes ás comarcas de Arzúa, Barbanza, Betanzos, A Coruña, Ferrol, Noia e Santiago. Se estudaron 10 das 17 comarcas coruñesas. En total, o número de centros de día que participaron no estudo foi de 15.

Co propósito de identificar os perfís de saúde (física e mental) da mostra, así como as súas habilidades funcionais, recorreremos á análise de conglomerados (método quick cluster analysis).

Para eliminar o efecto debido ás diferenzas na medición destas dimensións (o número de ítems para cada un dos factores é diferente), realizouse a análise de conglomerados despois de estandarizar as puntuacións directas. O criterio seguido na elección do número de conglomerados foi o de maximizar as diferenzas inter-clústers co fin de conseguir establecer o maior número posible de grupos con diferentes combinacións de dimensións de afrontamento.

Para coñecer as posibles diferenzas entre os perfís respecto á calidade de vida, empregouse a análise da varianza. Posteriormente, e despois de aplicar a proba de homoxeneidade das varianzas de Levene, empregáronse as probas de contraste post hoc, en función da homoxeneidade ou non destas varianzas. En tódolos contrastes realizados asumíuse un nivel de significación de ,05.

RESULTADOS:

Os resultados obtidos mostran a existencia de catro perfís de calidade de vida claramente diferenciada:

1. Perfil caracterizado por baixa saúde e alta autonomía.
2. Perfil caracterizado por unha baixa saúde e baixa autonomía.
3. Perfil caracterizado por unha alta saúde e alta autonomía.
4. Perfil caracterizado por unha baixa saúde física, unha saúde mental axeitada (alta) e alta autonomía.

Tres dos catro conglomerados (1, 3 e 4) agrupan un número de persoas maiores bastante similares, agás o 2 (baixa saúde e baixa autonomía) que destaca con 68 persoas maiores. Co estudo das diferenzas post hoc, o perfil 3 (alta saúde e alta autonomía) obtén maiores puntuacións na calidade de vida.

O principal obxectivo desta investigación foi establecer a relación entre os distintos perfís de saúde e de autonomía obtidos e a calidade de vida das persoas maiores agrupadas en cada un deles. A través do estudo das diferenzas post hoc entre os diferentes conglomerados comprobamos que sempre é o grupo 3 (mellor saúde percibida e maior autonomía), o que obtén maiores puntuacións na calidade de vida. Este grupo presenta diferenzas significativas cos outros tres grupos (1, 2 e 4). Os resultados mostran a existencia de diferenzas significativas (2 por mil e 1 por mil) na calidade de vida.

Polo tanto, pódese afirmar que os resultados obtidos amosan como o grupo caracterizado por unha mellor saúde percibida e unha maior

autonomía funcional ten unha mellor calidade de vida. A combinación de ambas dimensións a niveis altos é a única que propicia unha mellor calidade de vida. As outras combinacións de saúde e autonomía funcional non presentan diferenzas significativas entre elas nos seus niveis de calidade de vida.

Ademais, como era de esperar, este mesmo grupo (3) é o que mostra unha maior satisfacción coa saúde, mostrando diferenzas significativas cos outros tres grupos (con niveis de significación comprendidos entre o 1% e o 1 por mil). Tamén se observa como os outros tres grupos amosan menor satisfaccións coa súa saúde, sen que aparezan diferenzas significativas entre eles nesta dimensión.

DISCUSIÓN E CONCLUSIÓNS:

Queda patente que un mellor estado de saúde física e psíquica, caracterizado por unha menor sintomatoloxía en alteracións condutuais, cognitivas e físicas, propicia unha mellor calidade de vida na persoa maior que asiste a un centro de día.

Os resultados permítenos afirmar que a saúde física e psíquica así como a autonomía funcional cobran maior importancia entre as persoas maiores, sendo ámbalas dúas fonte e reflexo dos niveis de calidade de vida que experimenta unha persoa maior.

Aínda que existe unha gran dificultade para establecer unha definición de calidade de vida (Fernández-Ballesteros e Zamarrón, 2007) e a necesidade de caracterizala como multidimensional (Rojo Pérez, Fernández-Mayoralas, Pozo Rivera e Rojo Abuín, (2002) para poder avaliala e concretala, na investigación puidose comprobar que tanto a saúde física como a mental e a autonomía funcional repercuten directamente na calidade de vida das persoas maiores dependentes que asisten aos centros de día. Esta afirmación coincide cos tipos de factores que inflúen na calidade de vida proporcionados por Fernández-Ballesteros, Zamarrón e Macía (1997). Polo tanto, confírmase a afirmación de que unha mellor saúde percibida e unha maior autonomía funcional xeran unha mellor calidade de vida nas persoas maiores dependentes que asisten aos centros de día.

En definitiva, os centros de día son un recurso ideal para manter un alto grao de participación social; preservar as relacións sociais, familiares e comunitarias; preservar a saúde física e mental; manter unha autonomía funcional e, polo tanto, proporcionar calidade de vida ás persoas maiores.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS:

- Fernández-Ballesteros R., Zamarrón, M. y Macía, A. (1997). *Calidad de Vida en la Vejez en los distintos contextos*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales e Instituto Nacional de Servicios Sociales (INSERSO).
- Fernández-Ballesteros, R. y Zamarrón, M. D. (2007). CUBRECAVI. *Cuestionario Breve de Calidad de Vida. Manual*. Madrid: TEA Ediciones.
- Rojo Pérez, F., Fernández-Mayoralas, G., Pozo Rivera, E. y Rojo Abuín, J. M. (2002). *Envejecer en casa: la satisfacción residencial de los mayores en Madrid como indicador de su calidad de vida*, (Colección Monografías, nº23) Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.

